Cena egzemplarza 15 groszy

PRZEGLĄD POMORSKI

DZIENNIK CHEŁMŻYŃSKI

ORGAN URZĘDOWYCH OGŁOSZEŃ POW. TORUŃSKIEGO I M. CHEŁMŻY

Pismo demokratyczne i bezpartyjne poświęcone sprawom kulturalno-oświatowym i gospodarczym

PRENUMERATA:

wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt z dodatkiem tygodniowym „STRZECHA RODZINNA" wynosi miesięcznie w ekspedycji 2,10 zł, z odnoszeniem w dom przez listonosza 2,46 zł, kwartalnie 7.38 zł

W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków itp., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie gazety.

Nakładem i drukiem „Drukarni Przemysłowej" (Fr. Miemczyk) w Chełmży.

Redakcja czynna od godziny 11 — 12 i od 16 — 17-tej.

Redaktor odpowiedzialny: FRANCISZEK MIEMCZYK, Chełmża.

Telefon 72

OGŁOSZENIA:

10 groszy za milim. 1 łamowy, szerokości 33 mm. Za reklamy na stronie tekstowej szerokości 82 m/m. 50 gr. na II-giej 75 gr. na I-ej 1,— zł.

Przy powtórzeniu ogłoszeń udziela się rabatu. — Przy dochodzeniach sądowych i konkursach wszelkie rabaty upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25% dopłaty.

Za terminowe umieszczenie i przepisane miejsca administracja nie odpowiada

Konta bankowe: Komunalna Kasa Oszczędności w Chełmży — Bank Ludowy Chełmża — Vereinsbank Chełmża — Miejsce płatności Chełmża

Redakcja Administracja i Ekspedycja: Chełmża, przy Rynku Bednarskim nr. 1., narożnik ul. Hallera

Nr. 213. | Chełmża, wtorek, dnia 17-go września 1929 r. | Rok II.

Obowiązkiem każdego prawego Polaka jest zwiedzenie Powszechnej Wystawy Krajowej

w czasie do 30 września 1929 r.

Dział urzędowy

powiatu toruńskiego.

(Za dział urzędowy odpowiedzialny Nacz. Sekr. Wydz Pow. Augustyn Weiss).

Dotyczy wystaw specjalnych w dziale rolniczym na Powszechną Wystawę Krajową w Poznaniu.

Podaję do ogólnej wiadomości, że na Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu odbędą się następujące specjalne wystawy:

Od 15 do 22 września br. — Wystawa ryb.

Od 18 do 20 „ br. — Wielkie targi Zwierząt rozpłodowych.

Od 20 do 22 września br. — Okresowa Wystawa Ogrodnicza (rośliny szklarniowe, kwiaty sezonowe, dekoracje i wiązanie kwiatów).

Od 25 do 30 września br. — Okresowa Wystawa Ogrodnicza (owoce i warzywa).

Zachęcam bardzo wszystkich tych, którzy Powszechnej Wystawy Krajowej jeszcze nie zwiedzili, aby korzystali z nadarzającej się sposobności wystaw specjalnych i udali się na Powszechną Wystawę Krajową w Poznaniu, której zwiedzenie jest poniekąd moralnym obowiązkiem każdego obywatela polskiego.

Toruń, dnia 13 września 1929 r.

Przewodn. Wydziału Powiatowego

Starosta Powiatowy Dr. Bogocz.

L. dz. W. I. 25. 29. 29.

Dotyczy nagród dla służby domowej za długoletnią wierną służbę.

Sejmik Powiatowy przeznaczył z budżetu na rok 1929 pewną kwotę na udzielenie nagród żeńskiej służbie domowej za długoletnią wierną służbę. Podając poniżej do ogólnej wiadomości ustalony przez Wydział Powiatowy regulamin w tej sprawie, wzywam niniejszem PP. Sołtysów i Przełożonych Obszarów dworskich do podania tegoż regulaminu do wiadomości zainteresowanych i wezwania ich do złożenia wniosków do dnia 15 października br. do Wydziału Powiatowego.

Toruń, dnia 12. IX. 1929 r.

Przewodn. Wydziału Powiatowego.

Starosta Powiatowy Dr. Bogocz.

Regulamin w sprawie udzielania nagród za długoletnią wierną służbę.

§ 1.

Z funduszów, uchwalonych przez Sejmik Powiatowy pow. toruńskiego udziela się nagród pieniężnych za długoletnią wierną służbę.

§ 2.

Nagród udziela się jedynie niezamożnej żeńskiej służbie domowej, zatrudnionej u obywateli pow. toruńskiego conajmniej przez cztery lata bez przerwy u jednego pracodawcy albo u jednej i tej samej rodziny.

§ 3.

Podziału nagród dokonuje kolegjum Wydziału Powiatowego każdego roku tak, aby mogły być doręczone na gwiazdkę.

Nagrody będą udzielane w postaci książeczki oszczędnościowej Komunalnej Kasy Oszczędności powiatu toruńskiego, opiewającej na osobę obdarzoną.

§ 4.

Ustala się nagrody w następującej wysokości: 20.00 zł, za 4 letnią służbę, 25,00 zł. za 8 letnią służbę, 30.00 zł. za 12 letnią służbę, 40,00 zł., za przeszło 12 letnią służbę.

W przypadkach zasługujących na wyjątkowe uwzględnienie i w miarę posiadanych kredytów budżetowych, może Kolegjum Wydziału Powiatowego powyższe kwoty podwyższyć według swobodnego uznania.

§ 5.

Wnioski o udzielanie nagrody należy zgłaszać w czasie od 1. do 15. października każdego roku. O terminie wnoszenia ogłosi Wydział Powiatowy w organie ogłoszeniowym.

Wnosić o udzielenie nagrody może ta służba jakoteż chlebodawca.

§ 6.

Do wniosku należy dołączyć:

1. poświadczenie chlebodawcy, od którego czasu ubiegająca się o nagrodę osoba jest u niego zatrudnioną — na służbie, — czy bez przerwy a jeśli z przerwą, co było powodem przerwy. W poświadczeniu tem chlebodawca musi się oświadczyć, czy ubiegająca się służyła uczciwie i wiernie, czy z jej służby i świadczeń był zadowolony, i czy stosunek służby jeszcze istnieje i prawdopodobnie będzie nadal trwał.

2. poświadczenie wójta właściwego, czy dane, zawarte poświadczenia chlebodawcy zgodne są z rzeczywistym stanem rzeczy czy stosunek służbowy istnieje i prawdopodobnie będzie trwać nadal, oraz opinja wójta o zachowaniu się ubiegającej się pod względem moralnym.

Wnioski i załączniki do nich są wolne od opłat administracyjnych.

Toruń, dnia 23. III. 1929 r.

(—) Dr. Bogocz (—) Kurzętkowski (—) Orłowski Cywiński (—) Małecki (—) Raciniewski (—) Kentzer.

W sprawie zaopatrzenia się ludności oraz instytucyj państwowych i komunalnych w węgiel na zimę.

W związku z trudnością zaopatrywania konsumentów w węgiel w okresie jesiennym i zimowym z powodu przeciążenia taboru kolejowego, oraz warunków atmosferycznych a zwiększonego popytu na ten artykuł tak wśród ludności jak i w urzędach państwowych, komunalnych, oraz w przedsiębiorstwach państ., komunalnych i prywatnych — zechcą Panowie bezzwłocznie zwrócić interesowanym uwagę, by we własnym interesie natychmiast zamówili względnie zaopatrzyli się w węgiel, by nie powtórzyły się smutne doświadczenia roku ubiegłego.

Celem zapewnienia sobie terminowej dostawy należy natychmiast wysłać zamówienia do kopalń. Zamówienia, które nie wpłyną przed połową września br., mogą przez dłuższy czas nie zostać załatwione.

Zechcą Panowie zwrócić uwagę ludności, zwłaszcza w miastach na powyżej przytoczone momenty i zachęcić przez prasę do natychmiastowego zaopatrzenia się z węgiel.

Wojewoda

w z. (—) W. Zapała Naczelnik Wydziału Admin.

Powyższe podadzą Panowie Wójtowie, Sołtysi i Przełożeni Obszarów dworskich zainteresowanej ludności powiatu natychmiast do wiadomości.

Toruń, dnia 14 września 1929 r.

Przewodn. Wydziału Powiatowego

Starosta Powiatowy, Dr. Bogocz.

Koniec działu urzędowego.

„Oświata ludu dokona Cudu".

Doniosłe to przysłowie w czyn wcielone być winno w Polsce odrodzonej. Jak pusto i nudno jest w domu, gdzie żadna gazeta nie dociera, a jakim blaskiem promienieje dom gdzie gazeta swój dodatni wpływ wywiera. Kto zatem nie jest dotychczas abonentem Przeglądu Pomorskiego, powinien go natychmiast zaabonować, i wśród swoich znajomych przyjaciół i krewnych, rozpowszechniać.

O rozbrojeniu, mniejszościach i sprawach gospodarczych.

Genewa, 15. 9. We wtorek przed południem prowadzono na Zgromadzeniu Ligi Narodów w dalszym ciągu ogólną dyskusję nad sprawozdaniem z działalności Ligi w ubiegłym roku.

Pierwszy mówca hr. Apponyi (Węgry) wypowiedział się za poruszeniem sprawy mniejszości na komisji szóstej. Co do rozbrojenia to zażądał, aby wielkie mocarstwa rozbroiły się pierwsze.

Przedstawiciel Łotwy, min. Balodis, twierdził, że w dziedzinie rozbrojenia usiłowania Ligi poczyniły małe postępy.

Z kolei premjer norweski Mowinckel twierdził, że ewakuacja Nadrenji przyśpieszy praktyczne przeprowadzenie rozbrojenia.

Na posiedzeniu popołudniowem wygłosił dłuższe przemówienie kanclerz austrjacki Streeruwitz. Na wstępie usiłował on osłabić wrażenie, jakie ostatnie rozruchy w Austrji wywarły za granicą. Następnie przeszedł do kwestji rozbrojenia, twierdząc, że istnieje nadzieja, że wkrótce sprawa ta wejdzie na nowe tory. Podkreślił następnie szczególne zainteresowanie, z jakiem Austrja odnosi się do problemu mniejszościowego.

Doniosłe wnioski gospodarcze.

Genewa, 13. 9. Delegacja francuska przedłożyła na Zgromadzeniu Ligi Narodów wniosek o powołanie nowej światowej konferencji gospodarczej, w której w przeciwieństwie do pierwszej tego rodzaju konferencji odbytej w roku 1927 mają brać udział przedstawiciele rządów, celem szczegółowego zbadania pozostawionych przez Radę Gospodarczą otwartych kwestyj. Wniosek zawiera żądanie, aby Rada Ligi wraz z Komisją Gospodarczą wypracowała chociaż ograniczony, ale niemniej ściśle określony program dla tej konferencji.

Również ze strony delegacji angielskiej wpłynął wniosek w sprawie problemu węglowego i cukrowego, domagający się od Rady Ligi zwołania zebrania przedstawicieli zainteresowanych rządów, celem zbadania możliwości zawarcia ugody międzynarodowej, któraby zagwarantowała zadośćuczynienie interesom państw produkujących i konsumujących, jakoteż robotników.

Konferencja ta miałaby również za zadanie dążyć do usunięcia obserwowanych obecnie znanych wahań w dziedzinie eksploatacji węgla i cukru i równocześnie do redukcji istniejących niekorzystnych stosunków między produkcją a pobytem.

Arabowie palestyńscy gotują noweuderzenia.

Wiedeń, 13 września. Wedle doniesienia z Jerozolimy, egzekutywa sjoniczna ogłosiła dotychczasową listę strat po stronie żydowskiej, obejmującą 156 zabitych i 216 rannych.

Wedle dalszego doniesienia tejże egzekutywy, najwyższa rada mahometańska grozi broń i ściągają ze sąsiednich krajów mahometańskich. Sfery sjonistyczne obawiają się nowego wystąpienia ze strony Arabów.

Nieudały zamach na zakłady amunicyjne w Wilnie.

Wilno, 15. 9. Dziś rano w pobliżu parku amunicyjnego przy ul. Litewskiej udaremnione zostało wysadzenie w powietrze zakładów amunicyjnych.

W czasie pełnienia warty żołnierz dostrzegł u drzwi prowadzących do składu amunicyjnego syczący granat. Nie tracąc przytomności chwycił granat i odrzucił go silnie w przeciwną stronę. Granat padł na pobliski plac dla zabaw przy szkole powszechnej. Granat eksplodował, a odłamki jego zraniły dość ciężko przybyłego wcześniej do szkoły 9-letniego Mirosława Kozłowskiego.

Dzięki przytomności żołnierza uratowany został nietylko skład amunicyjny, lecz znajdujące się w pobliżu gęste zabudowania, któreby niewątpliwie padły ofiarą wybuchu.

Żandarmerja i władze policyjne wdrożyły w tej sprawie energiczne dochodzenia. Wyniki szczegółowe śledztwa trzymane są na razie w ścisłej tajemnicy.

Helgoland nie uznaje władzy pruskiej.

W fabryce „Förde" spółki akcyjnej „Siegener Dynamitfabrik Köln" w miejscowości Grevenbrück wydarzyła się dzisiaj przedpołudniem wielka eksplozja, której ofiarami padli dyrektor techniczny fabryki, chemik, jeden z majstrów oraz dwóch pracowników.

Bliższych szczegółów dotychczas brak.

Manewry armji czerwonej nad granicą polską.

Dziś w nocy nad granicę polską w okręgu bobrujskim rozpoczynają się manewry oddziałów czerwonej armji. W manewrach oprócz wojsk mają wziąć udział organizacje ochotnicze komsomolcy organizacje walki gazowej Czerwony krzyż i t. d. na terenie ćwiczeń urządzono 27 ruchomych kinoteatrów, celem wzmocnienia akcji propagandowej.

Ponowne ataki sowieckie w Chinach.

United Press donosi z Mukdenu: Według komunikatu rządu mandżurskiego, rozpoczęły się 12 b. m. w pobliżu Siu-Feng Ho ataki sowieckie, w których rosjanie użyli armat, karabinów maszynowych i samolotów. Po 3 godzinnej walce udało się chińczykom odeprzeć ataki. Ponadto donoszą, że samoloty rosyjskie bombardowały m. Mandżulję i zniszczyły kilka budynków.

Represje sowieckie wobec chińczyków.

Oficjalny komunikat donosi o przeprowadzeniu przez leningradzkie G. P. U. licznych rewizji i aresztowań wśród tamtejszych chińczyków. W czasie rewizji skonfiskowano towarów i obcej waluty na sumę około 100,000 rb. Podobne aresztowania odbywają się również w wielu innych miejscowościach Z. S. R. R.

Z kraju.

Marsz. Piłsudski powrócił z Druskiennik

Wczoraj o 2 ej po poł. wrócił do Warszawy z Druskiennik marszałek Piłsudski. Na Placu Trzech Krzyży zepsuł się motor w samochodzie marszałka, wskutek czego marszałek pojechał do Belwederu taksówką. Zaraz po przybyciu marsz Piłsudski przyjął szefa gabinetu płk. Becka, wieczór odbył konferencję z premjerem Świtalskim, przy udziale ministra Matuszewskiego

Pos. Dzierżawski cofa zarzuty przeciw pos. Pachołczykowi.

Poseł Klubu Narodowego A. Dzierżalski ogłosił list otwarty do posła Pachołczyka w którym stwierdza, że zarzuty przeciw posłowi Pachołczykowi, wytoczone w roku 1922, nie odpowiadają prawdzie i były oparte na mylnych przesłankach.

Jest rzeczą charakterystyczną, że „Gazeta Warszawska" atakuje swego posła, utrzymając, że zarzuty jej są ścisłe, ponieważ zawierają, nie zeznania posła Dzierżawskiego, lecz zeznania świadków rozprawy. Należy jednak zaznaczyć, że na podstawie zeznań właśnie świadków sąd orzekł nieścisłość zarzutów przeciw posłowi Pachołczykowi.

Dalszy spadek bezrobocia w Polsce,

Wedle danych państw urz. pośr. pracy okazuje się, że na terenie Rzplitej jest 9,0825 bezrobotnych. W stosunku do poprzedniego tygodnia liczba bezrobotnych zmiejszyła się o 1.187 osób.

Nowy zarząd NPR. — prawicy.

W drugim dniu kongresu N. P. R. wygłoszono cały szereg referatów. Przemawiali posłowie Chądzyński, Nader i b. poseł Popiel. Zebranie miało charakter silnie opozycyjny wobec rządu. W tymże kierunku poszły również rezolucje natury politycznej, oraz społeczno - gospodarzej. Następnie dokonano wyborów zarządu w skład którego weszli: prezes — p. Popiel, wiceprezes — inż. Jankowski, pos. Leśniewski, pos. Rogaszczak, skarbnik inż. Popławski, sekretarz poseł Milczyński, oraz członkowie pos. Chądzyński, pos. Mańkowski, pos. Nader, Nowakowski i pos. Pawlak.

Przedsiębiorstwa państwowe nie mają prawa rokować o kredyty zagraniczne.

Z uwagi na to iż zachodzą wypadki, w których kierownicy przedsiębiorstw państwowych prowadzą rokowania o uzyskanie długoterminowych kredytów zagranicznych, ze strony powołanej zwracają uwagę na uchwałę Rady ministrów z dnia 19 marca 1928 r. Uchwała ta poleca przedsiębiorstwom państwowym, aby wszelkie oferty dotyczące długoterminowego kredytu przesyłały bezpośrednio do ministerstwa skarbu i nie prowadziły nawet nieoficjalnych rozmów na ten temat.

Juljusz de Gastyne.

Śmiertelny pocałunek

(Przekład z francuskiego).

(Ciąg dalszy). (97

Ta ukochana córka jego uwiedziona przez podłego złoczyńcę. Jutro cała rodzina, wszyscy przyjaciele, całe miasto będzie wiedziało, że córka pułkownika de Sepones upadła, że dziecko jej będzie zapisane, jako dziecko „ojca niewiadomego".

— Nie, to być nie może! — zawołał, zrywając się z krzesła. Muszę się z nim zobaczyć!

— Z kim?

— Z tym Manssinierem.

— Po co?

— Czy ja wiem? Jeżeli nie jest ostatnim nikczemnikiem, zaślubi Magdalenę.

— Ach, mój drogi!

— Jeżeli odmówi, zabiję go, jak psa! Dajmi kapelusz.

Nie śmiałem go wstrzymać, tembardziej, że obawiam się, aby nie zobaczył Magdaleny w stanie w jakim się w tej chwili znajdował. Gdy wróci, będzie już spokojniejszy.

— Powrócisz wieczorem?

— Zapewne.

— Gdzie znajdziesz tego nędznika?

— Pójdę do Pousterlego. On musi wiedzieć jego adres. Oszaleję, jeśli nie rozpocznę jakich kroków. O Boże, co za nieszczęście!

Wyszedł, nie uściwnąwszy nawet żony. Poszedł pieszo, gdyż spodziewał się, że ruch uspokoi jego wzburzenie. Gdy zadzwonił do notarjusza, obie Perelki nie powróciły jeszcze od pana Richaud. Notarjusz siedział sam, zajęty pracą w gabinecie.

Nie pytał nawet przyjaciela, jaka nowina jest przyczyną jego wielkiego zmartwienia. Wiedział wszystko gdyż on pierwszy odgadł stan Magdaleny. Był wpierw ojcem, aniżeli przyjacielem, to też dziękował gorąco Opatrzności, że zachowała od nieszczęścia jego Julję. Na myśl, że Manssinier mógł wybrać za ofiarę jego córkę ukochaną, zaciskał pięści z bólu, chociaż nie wiedział, że tylko przypadek, tylko chwila jedna unicestwiła niebezpieczeństwo od jego dziecka.

Ale notarjusz był nietylko dobrym ojcem, ale także człowiekiem serca, więc też szczerze współczuł niedoli pułkownika.

— Wiesz, przyjacielu, co się stało? — zapytał pułkownik wchodząc.

— Nie... nie wiem.

— Wiesz pan! Czytam to w twoich oczach!

— A więc tak. I wierz mi, drogi przyjacielu, że szczerze ci współczuję.

Uścisnął silnie rękę starego żołnierza. Z oczów obydwóch ojców wytrysnęły łzy gorzkie. Przez długą chwilę milczeli obaj, gdyż wzruszenie nie dało im słowa przemówić.

Pierwszy przerwał milczenie pułkownik.

— Słuchaj więc pan, co zamyślam uczynić. Zobaczę się z tym Monssinierem i zmuszę go do zaślubienia Magdaleny.

Notarjusz poszedł do drzwi i zamknął je starannie.

— Możemy mówić swobodnie — rzekł — Niema nikogo w domu. Więc liczysz, pułkowniku, że... hm...

— Muszę ratować honor nazwiska!

Notarjusz zwiesił głowę.

— Źle wybierasz środek, pułkowniku!

— Więc co mam czynić?

— Czy ja wiem! — odparł, załamując ręce. Magdalena może być nieszczęśliwa, ale w tej chwili nie mogę zastanowić się nad przyszłością. Teraz widzę tylko, że jakimbądź kosztem trzeba uniknąć skandalu! Niech będzie co ma być, ale nie chcę wiedzieć w domu... dziecka nieprawego. Za nic w świecie!

(Ciąg dalszy nastąpi).

DZIAŁ WYBORCZY.

Do wszystkich wyborców.

Zbliża się dzień 6 października, w którym to dniu będzie trzeba bezwzględnie wypełnić **obowiązek obywatelski** i stanąć do urny wyborczej. Dzień wyborów do Rady Miejskiej jest dla nas nader ważny, przeto nie wolno nikomu się od tego wielkiego **nakazu społecznego** pod żadnym pozorem uchylić.

Zanim jednakże, Obywatelu-Wyborco, głos swój oddasz, powinieneś się poważnie zastanowić, **komu** go Ci sumienie Twoje dać nakazuje, ponieważ chodzi tu **nie** o interes **prywatny**, lecz o rzecz wielką i wzniosłą — ogólne dobro miasta i Kraju.

Obywatelu! Będą Cię wabić, nęcić i przyrzekać złote góry ludzie czysto **partyjnie** zabarwieni, ludzie, którzy nigdy o dobro ogółu nie dbali, a którzy się jedynie i zawsze interesami materjalnemi, osobistemi i partyjnemi kierowali. Są to ludzie, którym absolutnie nie chodzi o **zgodę i jedność** całego społeczeństwa polskiego, a przeciwnie stale tylko tajnemi, brudnemi intrygami tę Krajowi tak bardzo potrzebną zgodę i siłę rozbijają!

Przeto **„Nie wierzcie im!"**

Obywatelu-Wyborco.

Jedyną pewną rękojmię i spokój sumienia uzyskasz, jeżeli zapoznasz się z **listą nr 4, tj. listą „Narodowej Pracy Społecznej"** i tejże programem, i tylko **na tę listę głos Twój oddasz!**

Niżej podane nazwiska i zawody kandydatów listy nr. 4: Szóstakowski, rzem.-przem., Zieliński, rolnik, Szymański Fr., przedstawiciel Właścicieli Nieruchomości, Radomski kupiec itd. itd. dają nam największe zapewnienie, że jako ludzie nieskazitelnego charakteru, przekonani i zdecydowani narodowcy-katolicy, wypełnią sumiennie nałożony im obowiązek przez sprawiedliwą i bezstronną pracę w obronie interesów **całego mieszczaństwa!**

Lista nr. 4., jako jedyna w Chełmży **bezpartyjna i naprawdę zjednoczona,** łączy w sobie rzemiosło i przemysł, rolników i osadników, właścicieli nieruchomości, lokatorów, kupców, inteligencję i urzędników itd., a **naczelnem przykazaniem w programie** jej jest:

Zaprowadzenie wzorowej gospodarki miejskiej polegającej na uczciwej i bezpartyjnej pracy wszystkich miarodajnych czynników.

2) Sprawiedliwe i nienadmierne rozłożenie podatków.

3) Rozwój rzemiosła, przemysłu i handlu oraz zmniejszenie bezrobocia, przez racjonalną budowę mieszkań, naprawę ulic i dróg, **budowę sierocińca** i t. p.

4) Ujawnienie i usuwanie korupcji, lenistwa i opieszałości w samorządach.

5) Usilna i wytrwała praca w kierunku poprawy bytu, bez wyjątku **wszystkich** mieszkańców Chełmży.

6) Postawienie szkolnictwa i urzędów na odpowiednim poziomie etycznym, materjalnym i moralnym.

Kto zatem kieruje się sumieniem i obowiązkiem obywatelskim, komu leży na sercu ogólne dobro Miasta i Kraju, kto się mieni być szczerym patrjotą i chrześcijaninem, ten powinien **jedynie i wyłącznie** oddać głos swój na **listę nr. 4.**

Precz z partyjnictwem i obłudą! **Wspólna** i uczciwa praca — narody wzbogaca — Niech żyje — Narodowa lista Pracy Społecznej **numer**

4

Komitet.

KRONIKA

Chełmża, dnia 16 września 1929 roku.

Kalendarzyk.

Poniedziałek: Kornelj., Cyprjana m.
Wtorek: Piętna św. Franciszka.

NOCNY DYŻUR LEKARSKI.

Dyżur niedzielny i tygodniowy dla członków Pow. Kasy Chorych pełni w tym tygodniu p. dr. Przewoski.

DYŻUR NOCNY APTEK.

Dyżur nocny pełni „Apteka pod Orłem" p. Wolskiego.

— *DZIAŁ WYBORCZY. Ze względu na zbliżające się wybory do naszego organu Samorządowego, otwieramy niniejszem na naszych łamach „Dział Wyborczy". Pod tą rubryką umieszczać będziemy artykuły wyborcze wszystkich stronnictw polskich, narodowych.*

***W dziale tym będzie mógł się każdy dobrze, zwięźle i zrozumiale wypowiedzieć, jednak Redakcja przyjmuje w tym wypadku tylko odpowiedzialność prasową.** Dochodziły nas już kilkakrotnie wiadomości, że Redakcja „Przeglądu Pomorskiego" odstępuje od swej bezpartyjności, i dlatego oficjalnie zabierać głosu nie będziemy, lecz upraszamy wszystkich panów zainteresowanych o nadsyłanie nam korespondencji i artykułów, z powyższym tytułem związanych.*

Redakcja.

— **Więzień Magdeburga.** W ubiegłą niedzielę odbyło się przedstawienie amatorskie Tow. Powstańców i Wojaków pt. „Więzień Magdeburga". Całość sztuki wypadła, według naszej oceny, nader dobrze. Na pierwszem miejscu należy się zasłużone uznanie na tem miejscu dzielnemu reżyserowi p. Krawycińskiemu, który zdołał, w krótkim stosunkowo czasie, wlać w aktorów prawdziwe ruchy, naturalne, dostosowane ściśle do momentów dramatu.

Główny aktor Otton, w osobie p. Jana Murawskiego odegrał swą rolę, z takiem uczuciem, że naprawdę zasługuje na pochwałę.

W ostatnim akcie, gdzie odbywał się chrzest krwi, przedstawił moment ten w takiem świetle, że widzowie z zapartym oddechem wyczekiwali momentu wystrzału, a skoro ten nastąpił, z entuzjastycznym okrzykiem „Oh" śledzili cały przebieg.

Inne osoby Berta (p. Klara Piasecka), Ojciec Ottona (p. Krzyżanowski), wartownik (p. Lewandowski Franciszek), Derlicz pułkownik polski (p. Sobieralski Br.), Mietek (p. Zieliński Józef), Szczapa (p. Łęcki Józef), Orlik (p. Belski), Zbych (p. Zieliński), Starszy komendant Lorec (p. Zasadzki Stanisław), Gertruda, matka Berty (p. Łęgowska Marta) i wszystkie wogóle osoby wywiązały się ze swych zadań, tak jak powinno, dlatego pochwała i uznanie szczere im się należy za to, że nie szczędziły trudu ni pracy i z poświęceniem pracowały nad tem, by dać Obywatelstwu zdrową rozrywkę. Sala była przepełniona po brzegi.

Z drugiej jednak strony, z bólem zaznaczyć musimy, że Obywatelstwo, inteligencja miejscowa mało okazuje zainteresowania w sztuczkach patrjotycznych. Na czem to polega... może tytuł dramatu zniechęcił niejednych... pozostanie to tajemnicą, której my wyświetlić nie potrafimy.

— **Z karty żałobnej.** Śmierć bezlitosna zabrała w ostatnich dniach młodzieńca w kwiecie wieku, który mógłby oddać Kościołowi i Ojczyźnie wielkie zasługi. Smutek nieutulony ogarnął rodzinę pp. Witomskich, która straciła członka rodziny, żal głęboki napełnił Koło Podoficerów Rezerwy, które utraciło w śp. Witomskim gorliwego członka Towarzystwa.

W ubiegłą niedzielę, dnia 15 bm. odbył się pogrzeb z domu żałoby (Chełmińskie Przedmieście 15.) na miejscowy nowy cmentarz. Kondukt żałobny prowadził ks. wik. Gabrych w asyście ks. diakona Zalewskiego, przy udziale Bract Kościelnych, Koła Podoficerów Rezerwy oraz publiczności. Orkiestra saperów z Torunia pod batutą kapelmistrza p. Kamińskiego odegrały pieśń „Kto się w opiekę" marsze żałobne Chopina i przy trumny do grobu, pieśń „W ciemnej mogile". Orkiestra nadała przez to żałobnej ceremonji pogrzebowej charakter podniosły i poważny.

Współczując na równi z osieroconą rodziną, składamy jej na tem miejscu najszczersze kondolencje.

Kronika gospodarcza.

Polityka gromadzenia złota Banku Polskiego.

Podług ostatniego bilansu dekadowego zapas złota w Banku Polskim wzrósł o 14.3 milj. zł. zaś w ciągu całego miesiąca sierpnia o 23.4 milj zł. Wynika z tego, że Bank Polski skorzystał z trwającego od dłuższego czasu dopływu walut dla wznowienia swej polityki gromadzenia złota, prowadzonej szczególnie intensywnie w ciągu r. 1928.

Obecnie zapas złota Banku Polskiego wynosi przeszło 650 milj. zł.

Większe zapasy złota posiadają w Europie tylko banki emisyjne czterech wielkich mocarstw i Hiszpanji oraz państw będących oddawna wielkiemy centrami finansowemi, tj. Holandji, Belgji i Szwajcarji natomiast wszystkie inne państwa europejskie posiadają znacznie mniejsze od Polski zapasy złota jak np. Bank Szwecki — 560 milj. zł., Czechosłowacki — około 300 milj. zł., zaś banki Austrji, Węgier i Jugosławji łącznie tylko 620 milj. zł., a więc mniej od Banku Polskiego.

Bank Polski nie ogranicza kredytu pod zastaw zboża.

Wobec pojawiających się pogłosek, jakoby Bank Polski zmniejszył uchwalone pierwotnie kredyty na rejestrowany zastaw rolniczy w wysokości 30,000 000 zł. Bank Polski stwierdza, że pogłoski te są nieprawdziwe i że Bank Polski gotów jest nawet podwyższyć kwotę 30 miljonów złotych po wyczerpaniu obecnie przyznanych kredytów.

Tak samo nie było wypadku, by Bank Polski zmniejszył jakiejkolwiek instytucji kredyt na cel ten już przyznany. Przydzielanie kredytu rozpoczęło się 9 sierpnia i osiągnęły dotychczas sumę 24,000.000 zł.

Z kredytów przyznanych zrealizowano do końca sierpnia br. w Banku Polskim sumę 2 mil. zł

V. kl. 19 loterji państwowej.

(5-ty dzień ciągnienia)

Główniejsze wygrane padły na n-ry następujące:

75000 zł na nr. 138994

10.000 zł. na n-ry 3051 55863 102271 112996 123683 129772.

5.000 zł. na n-ry 10155 131625.

3.000 zł. na n-ry 16107 30495 75356 157201 161620 164496.

2.000 zł. na n-ry 15405 45520 55848 99146 99881 133032.

1.000 zł. na n-ry 10998 125491 14154 20726 36157 29695 57046 61006 74720 77515 88215 96250 100097 105578 106232 105612 114880 115891 117257 122876 129377 133735 135544 141282 152440 168772 173658 177084 177087.

600 zł na n-ry 8309 12146 14173 19522 23675 32963 34890 37720 46663 52698 59060 68914 84564 94329 98757 105859 106122 106284 113025 175143 183747.

Stowarzyszenie kupców zbożowych nasiennych na Pomorzu.

Notowanie

z dnia 12 września 1929 r.

Ceny za 100 kg. franc stacja załadowania na Pomorzu.

Pszenica stara	00,00 — 00,00
Żyto nowe	24,00 — 24,75
Jęczmień dworski	26,00 — 27,00
Jęczmień targowy	25,00 — 26,00
Owies	22,00 — 23,00
Mąka pszenna 65 %	66,00 — 64,00
Mąka żytnia 70%	00,00 — 38,00
Otręby pszenne	20,00 — 21,00
Otręby żytnie	18,00 — 19,00

Ogólne usposobienie chwiejne.

Bank Polski płacił dnia 14 września za:

dolary amerykańskie	8,84—8,85
funty szterlingów	43,05
franki szwajcarskie	171,08
franki francuskie	34,75
marki niemieckie	211,40

Z Pomorza.

Toruń. (Dyrektor Rzeźni Miejskiej Kolbe zawieszony w urzędowaniu). Jak się dowiadujemy, w związku z aferą trucicielską nieświeżem mięsem, dostarczanem oddziałom wojskowym w Toruniu, dotychczasowy dyrektor rzeźni miejskiej Kolbe, został przez władze miejskie zawieszony w urzędowaniu oraz zostało wytoczone mu śledztwo dyscyplinarne, za nienależyte spełnianie obowiązków z urzędem jego złączonych.

Ponadto dowiadujemy się, że i władze sądowe w związku z tą aferą wdrożyły przeciwko dyr. Kolbemu dochodzenie karne.

Magistrat M. Torunia wysyła swych pracowników na P. W. K. Magistrat m. Torunia, pragnąc uprzystępnić swoim pracownikom zwiedzenie P. W. K. w Poznaniu, powziął bardzo chwalebną uchwałę, zasługującą na ogólne uznanie — i z funduszów miejskich udzielił subwencji dla wszystkich niemal swoich pracowników, którzy z własnych funduszów nie mogliby sobie pozwolić na zwiedzenie Wystawy.

Jak się dowiadujemy, dotychczas już około 200 pracowników miejskich, a to Elektrowni i Gazowni odbyło wspólną wycieczkę i zwiedziło Wystawę. —

Ponadto w dniu 14 bm. wyjechała znowu do Poznania wycieczka urzędników i pracowników miejskich przedsiębiorstw w liczbie 100 osób.

Ogółem więc — w dotychczasowych i przyszłych jeszcze wycieczkach do Poznania — zwiedzi Wystawę na koszt miasta około 500 pracowników miejskich.

Nadto Magistrat m. Torunia zasilał na tenże cel subwencją pieniężną również i miejscowe organizacje, które nie zbyt zasobne w środki materialne, wysłały swych członków na zwiedzenie P. W. K. w Poznaniu.

Skarszewy. (Włamanie do magazynu kolejowego). Do ekspedycji kolejowej na dworcu w Skarszewach włamali się złodzieje, którzy skradli kilkanaście damskich palt i 10 zwojów materjału na ubranie. Skradziony towar, wartości 1.600 zł. przeznaczony był dla firmy Kozłowski w Skarszewach.

Książki, pow. wąbrzeski. (Pożar) Podczas ostatniej burzy, piorun uderzył w zabudowanie rolnika p. Franciszka Firusia w Książkach.

Pastwą płomieni padły: stodoła i chlew oraz z żywego inwentarza koń, krowa i jałowica.

Straty wynoszą 5.000 złotych.

Tegoroczny zbiór zboża został na szczęście już wymłócony, w przeciwnym bowiem razie nie szczęśliwy rolnik pozostałby formalnie bez chleba

Świecie Wieś, pow. grudziądzkiego. (Ciekawy zabytek). Właściciel ziemski p. Giese posiada kolekcję ciekawych zbiorów i pamiątek z minionych dawno czasów; między eksponatami znajdują się szczęki dzika, wykopane przed kilku laty w torfowisku właściciela; w szczękach znajdują się potężne rębacze długości kilkunastu centymetrów. Obok resztek odnaleziono kość ogromnego zwierza (wagi około 5 ctr.), leżało w torfie kilka z rogu sporządzonych strzał; strzały te, długości około 20 cmtr., wewnątrz głęboko wydrążone a gładkie, jakby polerowane, mają niezwykle ostre zakończenie; na boku u drugiego końca znajdują się dziurki; wydrążone groty nadziewano na drzewiec.. Dzik wystrzałem prawdopodobnie z łuków, raniony, znikł łowcom z oczu i skoczył w zarośla bagienne; szczątki jego wraz z śmiercionośnemi strzałami zostały następnie po kilkuset latach przypadkowo wykopane, któremi właściciel wzbogacił swe zbiory. Odnalezione strzały stanowią ciekawy przyczynek w rozdziale dziejów łowiectwa ludów pierwotnych.

Tczew. Samochód firmy Szoltysek wymijając dziecko, kręcące się na ulicy, przy gwałtownym skręcie w bok wjechał na słup telegraficzny. Znajdująca się w samochodzie p. Eich z Tczewa została okaleczona na twarzy, druga zaś pasażerka oraz szofer wyszli z katastrofy bez szwanku.

Gniew. Gorliwym staraniom tut. przodownika policji p. Grabowskiego, udało się wykryć i aresztować świętokradcę, który okradł skarbonki kościelne w kilku okolicznych kościołach, to w Opaleniu, Tymawie, Nowejcerkwi i Starogardzie. Łotrem tym jest 21-letni młodzieniec Alojzy Piór z pow. grudziądzkiego.

Już czas aby zamówić Przegląd Pomorski

Zamówienie.

Niniejszem zamawiam wychodzący w Chełmży 6 razy w tygodniu **„Przegląd Pomorski"** na miesiąc **październik** za 2,46 zł. wraz z opłatami pocztowemi. „Przegląd Pomorski" proszę dostarczyć pod poniższym adresem:

Imię i nazwisko: ____________________

Miejscowość: ____________ ulica i nr. ____________

Kwit pocztowy

Zł ____________

tytułem przedpłaty na **„Przegląd Pomorski"** za **październik 1929** odebrałem, co niniejszem potwierdzam.

____________, dnia ____________ 1929 r.

podpis:

Zamówienie.

Niniejszem zamawiam wychodzący w Chełmży 6 razy w tygodniu **„Przegląd Pomorski"** na **IV kwartał 1929 r.** za 7,38 zł. wraz z opłatami pocztowemi. „Przegląd Pomorski" proszę dostarczyć pod poniższym adresem:

Imię i nazwisko: ____________________

Miejscowość: ____________ ulica i nr. ____________

Kwit pocztowy

Zł ____________

tytułem przedpłaty na **„Przegląd Pomorski"** na **IV kwartał 1929 r** odebrałem co niniejszem potwierdzam.

____________, dnia ____________ 1929 r.

podpis: